

החוג ללשון העברית ולבלשנות שמית
הפקולטה למדעי הרוח ע"ש לסטר וסאלי אנטון
אוניברסיטת תל אביב

אולימפיאדת הלשון העברית הרביעית

של החוג ללשון העברית ולבלשנות שמית

תשפ"ה

שאלון שלב א'

כיתות ז'-ט'

האולימפיאדה מתקיימת בחסות חברת פיינל וחברת צ'ק פוינט

ובחסות מרכז קורת לציוויליזציה יהודית

שאלות "חימום"

1. נתון המשפט: "אישה נִעְלָה¹ נִעְלָה² נִעְלָה³".

איזו "נעלה" מציינת פועל במשפט?

א. נִעְלָה¹ ב. נִעְלָה² ג. נִעְלָה³

2. באיזה משפט משמש הביטוי **אות קין** בהקשר מתאים?

א. שפות אחדות משתמשות באות קין כדי לציין את ההטעמה במילה.

ב. השחקן הראשי זכה לתשואות הקהל כשעלה על הבמה וקיבל אות קין כהוקרה על הישגיו.

ג. חשיפת מעשה המרמה של נמרוד מלווה אותו כאות קין ומקשה עליו להתקבל לעבודה חדשה.

ד. סכסוכים משפחתיים שבהם ננקטת אלימות נקראים 'אות קין' כתזכורת לסיפור המקראי.

3. לפניכם חמש מילים היוצרות צירוף מילים עם מילה משותפת שאינה ברשימה.

נָאָב, פינה, עיר, צוות, שומר

מהי המילה המשותפת שכל אחת מהמילים ברשימה יוצרת איתה צירוף?

4. הוא והיא

חידות "הוא והיא" הן חידות שבהן המשמעות של כל אחת מהגדרות יוצרת צמד מילים של זכר ונקבה. למשל:

• הוא: כלי בישול תשובה: **סיר**

• היא: כלי שיט קטן תשובה: **סירה**

מצאו את הזוג הזה:

• הוא: צליל שבוקע מהגרון _____

• היא: משקה מוגז שמכיל קפאין _____

התחממתם? נהדר! המשיכו לעמוד הבא

שאלון שלב א' לכיתות ז'-ט'

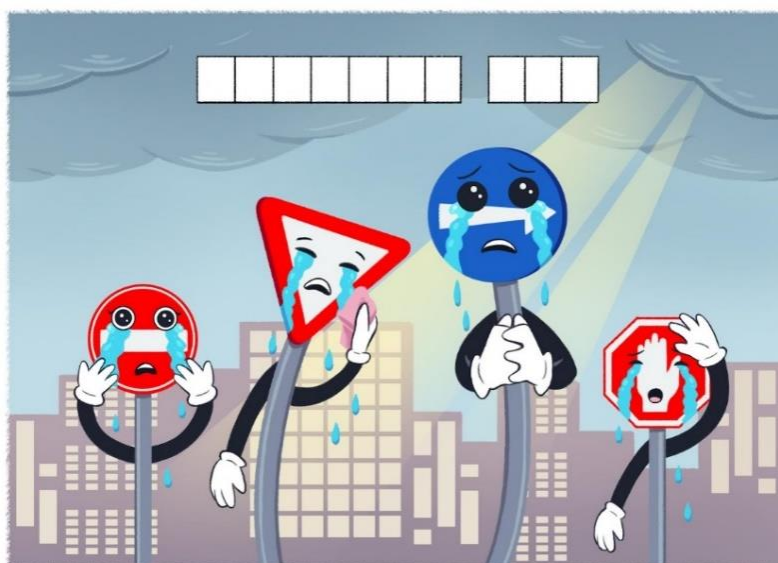
1. אם יותרם חובב עֵלילֹנִים כדאי ש...
 - א. יירשם לקורס צילום ועריכה של סרטי קולנוע קצרים.
 - ב. יצפה בשידורים ישירים של תחרויות ספורט בין־לאומיות.
 - ג. ילך לכנס המעריצים של חברת DC קומיקס.
 - ד. יחפש מסעדות המתמחות במטבח צרפתי מסורתי.
 - ה. יצטרף לסיורי הלילה המודרכים של הספארי.

2. עמית סיפר לאימו על שינוי גדול בחייו. אימו השיבה לו: "רחוק מהעין רחוק מהלב". איזו בשורה סיפר עמית לאימו?
 - א. עומד להיוולד לו בן.
 - ב. הוא עובר לגור באוסטרליה.
 - ג. הוא עומד לעבור ניתוח לייזר בעיניים.
 - ד. הוא זכה בסכום כסף נכבד בהגרלת הלוטו.

3. איזה משפט מבטא את משמעות הביטוי "רתם את העגלה לפני הסוסים"?
 - א. ליטל התקבלה לעבודה חדשה במשרד עורכי דין, ולכן החליטה לקנות לעצמה חליפה חדשה.
 - ב. תומר אפה עוגת שוקולד, אך במקום סוכר הוא הוסיף בטעות מלח.
 - ג. זיו תכנן לנסוע לחופשה ארוכה בדרום אמריקה, אך ברגע האחרון חברת התעופה ביטלה את הטיסה.
 - ד. סיוון החזירה את הפוני לאורווה, אך התבלבלה והכניסה אותו לתא אחר.
 - ה. דניאל כבר הזמין את חבריו למסיבה, אף על פי שעדיין לא קיבל רשות מהוריו.

4. איזה ביטוי מסתתר באיור?

התשובה מורכבת משתי מילים. _____

5. איש יחסי הציבור רני רהב, הפוליטיקאי לשעבר חיים אורון וכוכבת הילדים ציפי שביט

פתחו מועדון. מי יוכל להצטרף אליו?

א. מירי רגב

ב. קרן פלס

ג. אהוד ברק

ד. קובי שבתאי

ה. אביב גפן

6. שירה ותמיר מצפים ללידת תאומים – בן ובת. הם חשבו על כמה שמות שהם

אוהבים: **אבשלום, נתנאל, אורלי, ליהיא, ליאור**, והחליטו לקרוא לילדים שייולדו להם

בשמות מהסוג הזה. לאחר מחשבה הציעה שירה לקרוא לתאומים **ראובן וראובנה**.

תמיר השיב לה שיש לה טעות גדולה בשם התינוקת. עליהם לקרוא לתינוקת:

7. איזה נתון יאפשר לקבוע בוודאות שכל לוויתן שאין לו עיניים ירוקות הוא לוויתן כחול?

- א. לכל הלווייתנים הכחולים אין עיניים ירוקות.
- ב. כל לוויתן בעל עיניים ירוקות הוא לוויתן כחול.
- ג. כל הלווייתנים הכחולים הם בעלי עיניים ירוקות.
- ד. לכל הלווייתנים שאינם כחולים יש עיניים ירוקות.
- ה. ללווייתנים כחולים יש עיניים כחולות.

8. צורות האותיות המשמשות בימינו הן גלגול של צורות האותיות בכתב הקדום הפרוטו־כנעני, שבו כל אות יוצגה על ידי ציור. פעמים רבות הציור ייצג עצם מעולם הדוברים, למשל איברי גוף, מושגים בתחום הבית או בעלי חיים. חלק מהאותיות אף נקראו בשמו של האובייקט המצויר.

לפניכם פסוק מספר דברים:

"בְּרוּךְ [...] פְּרִי בְהֶמְתָּךְ

שֶׁגַר אֶלְפִיךָ

וְעִשְׂתָּרוֹת צֹאנֶךָ" (דברים כח, ד).

על פי פסוק זה, כיצד יוצגה האות אל"ף בכתב הפרוטו־כנעני?

9. בשפת הסתרים של איגוד החפרפרות נוהגים להחליף שורשים בשורשים אחרים קבועים, אך שומרים על מבנה המילה. מה הם השורשים שהוחלפו?

- לאחר המופע יצא הַמְשָׁקֵן מהאולם והחל לחדוק את השטרות.
- אפרת צפתה בתוכנית המישוק בזמן שהמתינה לתורה במחדקה.

השורש מַשַׁק התחלף עם השורש: _____

השורש חִדַּק התחלף עם השורש: _____

10. לפניכם התכתבות בין הילה לאימה. בזמן שחלף עד שהילה הספיקה להשיב להודעה, השתלטו גורמים עוינים על מקלדת וטסאפ, וכל ההודעות נשלחו בצורה משובשת:

איזה **מוצר** ביקשה הילה מאימה לקנות לה? יש לכתוב מילה אחת.

11. לפניכם מילים המשותפות לשלוש שפות שמיות.

ערבית	ארמית	עברית
إِصْبَع (אֶצְבַּע)	אַצְבָּעָא	אֶצְבַּע
ضِلْع (צִלְע)	עִלְעָא	צִלְע
قَيْظ (קִיט)	קִיטָא	קִיץ

מהי המילה הארמית שפירושה 'צאן' אם המקבילה הערבית היא **صَّان**?

א. עָנָא ב. צָנָא ג. טָנָא

12. בתולדות העברית היה המעבר מלשון המקרא (התנ"ך) ללשון חז"ל (לשון המשנה,

התלמוד והמדרשים) תהליך הדרגתי שנפרס על פני מאות שנים, ולכן יש הבדלים רבים בין שני רובדי הלשון האלה בכמה תחומים, ובהם אוצר המילים והדקדוק.

לפניכם שתי מובאות המדגימות **הבדל דקדוקי** בין לשון המקרא ולשון חז"ל:

- " וּשְׂדֵה מְגֵרֶשׁ עֲרִיָּהֶם לֹא יִמְכָּר " (ויקרא כה, לד)
- " הייתה לו שדה ממושכנת בעיר " (שביעית י, ו)

איזה מהצמדים שלפניכם מדגים את אותו הבדל דקדוקי?

מקרא	לשון חז"ל	
א. כִּי תִבְנֶה בַּיִת חֲדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֵה לְגִגֶּרָה (דברים כב, ח)	שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד (ברכות ז, ה)	
ב. קַח אֶת כּוֹס הַיַּיִן הַחֲמֵה הַזֹּאת מִיָּדִי (ירמיה כה, טו)	התקדשי לי בכוס זה של יין (קידושין ב, ב)	
ג. וְהֶאֱבֹן גְּדֵלָה עַל פִּי הַבְּאֵר (בראשית כט, ב)	אבן הייתה שם מימות הנביאים הראשונים (יומא ה, ב)	
ד. וַיֵּין יִשְׁמַח לְבַב אֲנֹשׁ (תהילים קד, טו)	בא להם יין בתוך המזון, כל אחד ואחד מברך לעצמו (ברכות ו, ו)	